

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Mysta In Pulpito Simplex, seu Dissertatio Theologica, De
Simplicitate, Quam Ecclesiasticus Præsul, in suggesto,
Nunquam non, sollicitus ac satagentius obervare debet**

Nitsch, Georg

Wolffenbuttelaë, MDCCXVI

VD18 13021338

Quaestio IV.

urn:nbn:de:gbv:45:1-13753

Johannes & Christus allocuti sunt Phariseos & Sadduceos? Matth. 3. & 23. Nec valent hic maximæ: *A potiori fieri debet denominatio: Tales vocamus, quales optamus, &c.* Scapha scapha est dicenda, & ligo ligo.

Quæstio IV.

Thema ridiculum & jocularè numne & id, in sacro suggestu, conscienter potest usurpari?

Resp. Quod in planta est radix, in corpore anima, in circulo centrum; id in concione est thema. Stellæ polari non sine causa contuleris istud. Hoc qui sibi in rostris non habet præfixum, similis est nautanti, cui lumen ademptum. Talis multum movet & parum promovet: Brachiorum plausu fatigatur, litus tamen, quo debeat tendere, non videt. Apertum fit & non opertum, h. e. evolutè sistatur & non involute, explicite & non implicite, distincte & non confuse; alias Auditores, quid expectare habeant, sunt nescii. Requiritur ad illud, ut (1.) A textu sit distinctum. (2.) Virtualiter tamen textui inesse debet. Si intuleris, male; si extuleris, bene agis. (3.) Ad primum textus scopum sit directum. Illo namque neglecto, Scriptura facile in sensum impertinentem detorquetur. (4.) Sit breve, nec ullo supervacuo oneratum vocabulo. *Simeon! habeo, quod tibi dicam.* Luc. 7, 41. *Congregamini, filii mei, ut vobis præannunciem ea, que sunt olim vobis eventura.* Gen. 49, 1. *Adeste nati, audite me, dum vos fovæ metum doceo.* Ps. 34, 12. Hac ratione
faci-

facilius, etiam à simplicissimo & imperitissimo tene-
tur. (5.) Sit lucidum atque perspicuum. Nil enim
turpius, quam id esse obscurum, quod in hunc solum
adhibetur usum, ne sint cœtera obscura. Ex
quo sponte tua intelliges, nec vocibus exoticis, nec
terminis philosophicis id esse exprimendum. (6.) Sit
plenum & perfectum. Omnia, quæ in causam inci-
dunt, complectatur; Nihil ipsius extra textum; ni-
hil Textus extra ipsum detur. Totum toti, solum soli
conveniat. Verbô: Latifundium totius textus exhau-
riat. Sed de his fusius differere, non est præsentis insti-
tuti. Ad rem perveniendum. P. Abr. à Clara, ex Evang.
Dom. 5. post Epiph. *Cum dormirent homines, venit ini-
micus* Matth. 13. tale proposuit thema: *Bursch ins Ge-
wehr.* Ex Evang. Dom. 6. p. Epiph. *Simile est regnum
cœlorum grano sinapis, quod minimum est;* Matth. 13.
hoc: *Aus Niederland ist der nechste Weg in Engelland.* Ex
Evang. Dom. Septuag. *Quid statis tota die otiosi?* hoc:
Saul/ heist des Teufels Saul. Ex Evang. Dom. Sexag. *Se-
men est verbum DEI,* hoc: *Einen güldenen Ohr-Löffel.* Ex
Evang. Dom. Quadrag. *Cum jejunasset Christus 40.
diebus &c.* Matth. 4. hoc: *Sperre dem Esel das Futter.*
Videatur ipsius Grammatica, quæ (ut scribit ipse)
pie (pie?) docet declinare à malo, & facere bonum,
amplecti perfectum in præsentis, & respuere imper-
fectum, ad obtinendum Futurum infinitum, cum
Participio salutis, in indice concionatorio succincte
concinnato, per omnes anni Dominicas. Nullus, ar-
bitror,

bitror, tam erit ἀγέλατος, quin his audiendis subride-
re incipiat. In Anglia, referente Dn. Benthemio,
im Engländischen Kirchen-Staat / nonnemo ex textu:
Graben mag ich nicht / so schäm ich mich zu betteln / hanc sti-
tit propositionem: Einen faulen Schelmen / und hoffärti-
gen Buben. Ex nostratibus aliqui (nam *Iliacos intra muros peccatur & extra*)
ex Epist. in Festo Paschatos I. Cor. 5. considerandum
exhibuit: Einen Desterlichen Flederwisch. Sed hæc sugge-
stum minimè decent. Negotii, quod hic tractatur,
excellens dignitas non permittit, ut quis vel risum,
levissimum ingenii fructum, confectetur; vel ut quid
ei excidat, quod cum deridiculo sit, animum à seriis
avocet. *Caveant omnino*, sic habet Regula concionat.
Jesuit: *ne facetiis, aut inutilium rerum narratione, con-
cionem contemptibilem faciant, usque Auditores ad ri-
sum moveant.* Vid. Rudolph. Hospiniani Histor. Jesuitica.
pag. 73. Utinam id observaretur exactius!

Quæstio V.

*De Divisionum, subdivisionum, ac sub-subdivisionum
accumulatione quid existimas, num & hæc cum sim-
plicitate, de qua in præsentibus agitur, adversis pugnant
frontibus?*

Resp. Divisionem, etiam à Spiritu S. nonnunquam
in Scriptura observari videas, ut Jer. II, 13. *Duo mala
fecit populus, Matth. 13, 4-5. In seminando, aliud cecidit
juxta viam; aliud in petram &c. Joh. 16, 8. Cum ve-
nerit Spiritus S. arguet mundum de peccato & de justitia
& de*